Jolsvai András

Márton Irma

fejezetek egy készülő regényből

10.

Márton Irma harminckét éves, budapesti illetőségű, reformált vallású hajadon egy este azt olvasta az Ujság nevű újságban, hogy másnap délután négykor a Megyeri úti temetőben felavatják Lebstück Mária síremlékét, melyet közadakozásból emeltek a branyiszkói hős halálának negyvenedik évfordulójára. Azon a héten Márton Irma délelőttös volt, ha semmi nem jön közbe, gondolta, éppen kiér az ünnepségre.

Márton Irma gyermekkorában nem nélkülözte a példaképeket, Faraday és Jedlik Ányos éppúgy szerepelt közöttük, mint Jenner vagy Koch, de amikor édesapja egyszer arra intette, hogy helyes volna a női nem képviselői között is körülnéznie példakép-ügyben, Márton Irma hamar kikötött a Lebstück Mária mellett. Gyerekkorában olvasott egy negyvennyolcas anekdotagyűjteményt, akkor ismerkedett meg Mária főhadnagy történetével, s akkor határozta el, hogy ha megnő, és netán megint kitörne a szabadságharc, ő sem habozik majd férfiruhát ölteni, és az első vonalban küzdeni az övéiért. (Szerencse, hogy tizennégyben még maga is tizennégy volt csak, s még nagyobb szerencse, hogy az apja az első perctől kezdve élesen ellenezte ezt a háborút, pontosan érzékelve, hogy abból a magyarság éppúgy vesztesen fog kikerülni, mint az egész emberiség, meg a felvilágosodás, a liberalizmus és a tudósok nemzetközi köztársasága: mindaz tehát, ami számára annyira fontos volt. Így aztán Márton Irma nem kötött kardot az oldalára és nem indult, szökve, a szerbiai frontvonalak felé.) Lebstück Mária mindazonáltal megmaradt nála a piedesztálon, különösen, amikor már elolvasott róla mindent, amihez hozzáférhetett. Amikor már tudta, hogy a férfiszívű amazon élete igazán a harcok múltán komorult el. Mikor az aradi várbörtönben megszülte a fiát, s tudtára adták, hogy a gyermeket apa nélkül kell majd felnevelnie: Jónák Józsefet, az apát, akinek Buda ostromakor, a tűzvonalban esküdött örök hűséget, előbb halálra, majd kegyelemből életfogytig tartó várbörtönre ítélték. Horvátországból, szűkebb hazájából menekülnie kellett, hogy a gyermeket felnevelhesse, újra férjhez ment egy derék műfestőhöz, de a második férjét is elvesztette. Jónák József tizenöt év múltán kegyelemmel szabadult – akkor látta először a fiát -, de közös történetüket már nem lehetett folytatni. Lebstück Mária szegényen és elhagyatottan halt meg Ujpesten, s a legendája is csak a halála után

kezdett terebélyesedni. Márton Irma gyakran elképzelte, amint vakuló szemekkel kötöget egy apró kis házikóban, a város szélén. A falon a kardja, díszes tokban, de fűtésre már nem telik neki.

Nem volt egyszerű kiérnie a temetőhöz, a villamos végállomásától még vagy húsz percet kutyagolt, de a bejárattól már csak száz métert kellett mennie, messziről látta a díszbe öltözött tömeget: a bocskaikat és árvalányhajakat, a kardokat és rókaprémeket, a sok tömjént és ájtatot: na te szegény asszony, gondolta magában Márton Irma, jó, hogy ezt már nem érted meg. A sírboltból semmi nem látszott a sok koszorútól, virágtól, nemzetiszín szalagtól. Semsey polgármester Ujpest zsandárkjának nevezte a fél évszázada elhunytat, amit a hátsó sorokban – ahol Márton Irma is állt – zsandárnak lehetett hallani, de a taps azért nem maradt el. Himnusz, Szózat, Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország, aztán kalap, kabát: Márton Irma megvárta, míg eloszlik a tömeg, aztán elhelyezett egy sárga rózsát a síron.

Nem volt kedve még hazamenni, elvillamosozott hát az Istvántelki út felé: annakidején, amikor felfedezte a Pestkörnyéki világot magának, tetszett neki ez a környék fatelepeivel, fűrészmalmaival, bútormanufaktúráival, apró kárpitos üzemeivel. A fa, a csiriz meg a fűrészpor. A fütyörészve dolgozó mesterek. Gondolta, sétál egy kicsit azon a környéken megint.

Hanem, amit látott, nem hangolta jókedvre. Minden második redőny lehúzva, s a nyitottak mögött se mutatkozott élet jele. A válság, lám csak, elért ide is. Az embereknek ma kisebb gondjuk is nagyobb annál, mintsem hogy új bútort vegyenek. Csak az akácfák levelei zizegtek keresztül-kasul az utcákon.

Vissza is fordult hamar, hogy az Árpád úton elérje az éppen neki való villamost, amikor egy félig nyitott trafikajtóra lett figyelmes. Dohányillat, sósborszesz, és egy frissen festett tábla, csak úgy odatűzve a kirakatüveg rácsa alá. „Antikvár könyvek vétele, eladása”. Több lábon kell állni manapság, magyarázta a trafikos, akit Puszicskának hívtak, igaz, neki nem volt belőlük egy se. Magas széken ült a pult mögött, mankói a falnak támasztva.

A könyvek ott sorakoztak egy frissen ácsolt polcon, igazi régiség ugyan nem akadt köztük, de Márton Irma szeme megakadt egy Krúdy-köteten, amelyet még nem ismert: Mit látott Vak Béla szerelemben és bánatban? Bécsben adták ki, a húszas évek elején, magyarországi kiadása nem is volt, ahogy visszhangja se igen, azért nem találkozott vele eddig. Márton Irma tizennégy volt, amikor először olvasott Krúdyt – egy vörös postakocsin történő utazásokról szólt –, nem mindig értette, de az első mondatok után már szerette. Olyan fájóan ismerős volt ez a világ, és olyan mámorosan idegen, és annyira szabálytalan: különös módon éppen ez

vonzotta a kislányt, ami annyira, de annyira más volt, mint amit az ő kartotékolt vegyészagya megszokott. Azóta elolvasott mindent Krúdytól, ami a kezébe került.

Kifizette a két pengőt a trafikosnak, aztán elsétált a Víztoronyig, leült a parkban egy padra, és olvasni kezdett. És amikor először nézett föl a könyvből, hűvös, sötét este volt. Márton Irma nem vette észre, hogy ellopóznak mellette az órák, hogy a parkban felgyulladnak a gázlámpák, és hogy a külvárosi utcán egyetlen lélek sincs rajta kívül. Olvasott, és megdermedt körötte a világ: mint gyermekkorában.

Épp, hogy elérte az utolsó villamost. Senki nem utazott rajta, csak ő. Így is beletelt harminckilenc percbe, mire a Nyugatiba értek. Márton Irma a hajógyárnál elővette a könyvet megint, és folytatta az olvasást.

– Ha nem veszi tolakodásnak – mondta egy hang a Jutagyár magasságában – nekem is ő a kedvencem.

Márton Irma felpillantott a könyvből. A kalauz állt előtte. Ismerte látásból, utaztak már nemegyszer együtt, kákabélű, semmi kis ember, akit az uniformis tartott össze, de ha kieresztette a hangját, a szomszéd peronon is meghallották, hogy „mindenhol kezeltem, kérem?", és olyan hátraszaltókat tudott a lyukasztójával bemutatni a középső ujja körül, hogy az utasok a csodájára jártak.

– A Krúdy Gyula?

– Pontosan, hogy ő. Én azt mondom, nagyságos asszonyom, hogy ha ő nem volna, nehezebb volna kibírni az életet.

– Csak az a szomorú, hogy a krúdygyulák meg a válságok úgy aránylanak egymáshoz, mint Makó Jeruzsálemhez. – Ezt szintén a kalauz mondta, már a Láng Gépgyár magasságában.

Így kezdtek beszélgetni. Márton Irma egy idő után helyet mutatott maga mellett, de a kalauz elhárította az invitálást, mondván, nekik szolgálatban szigorúan tiltva van a leülés, még akkor is, ha senki sincs a szerelvényen.

– De hát ez butaság! – mondta Márton Irma.

– Szabály, az szabály – válaszolta a kalauz. – Rendnek kell lenni.

Márton Irma mosolyogva fedezte fel a kalauz szolgálati számát a csákóján: 1222. Muhi csata, gondolta, tatárjárás. Könnyű lesz megjegyezni. Igaz, arra nem adott választ magának, miért is akarná megjegyezni azt a számot.

Visszamentek inkább Szindbádhoz, Rezeda Kázmérhoz és a többiekhez.

A Kádár utcai végállomáson a kalauz udvariasan lesegítette a bábát, aztán összecsapta a bokáját, mintha egy lovassági őrnagy volna, meghajolt, és azt mondta.

– Navratil Ignác, szolgálatára. Beszkárt jegykezelő, a BÚR vona-laira vezényelve.

A nő a kezét nyújtotta.

– Márton Irma. Okleveles szülésznő, a Szülészeti Klinikára vezényelve.

Álltak még, kissé zavartan, egy-két pillanatig.

– Ha nem veszi tolakodásnak – ismételte meg a bemutatkozó mondatot a kalauz, de most már hozzátette azt is, hangsúlyosan, kisasszony – ha nem veszi tolakodásnak, felajánlanám a szolgálataimat.

– Milyen értelemben? – lepődött meg Márton Irma.

– Lovagiban – válaszolt a kalauz. – Késő van, sötét van, hideg van, s minthogy én is éppen végeztem, szívesen haza kisérem, ha nincs elle-nére. Tudom, hogy nem lakik messze, reggelente a Visegrádi utca sarkán szokott felszállni az öt óra tízesre.

Márton Irmának odaragadt a nyelve a szájpadlására.

– Igazán…nagyon…kedves.

Mentek, egymás mellett, illő távolságban, tizenkét percen át, egy hang nélkül. A Visegrádi 33/a előtt Márton Irma megállt, és megpróbálta előkeresni a kapukulcsát. Nem ment. Túlságosan remegett a keze. Még szerencse, hogy a kapualj lámpája csak akkor gyulladt fel, ha az ember egészen közel lépett a bejárathoz.

A kalauz jó éjszakát kívánt, és eltűnt a ködben.

Márton Irma órákon át nem tudott elaludni. Ezt most hogyan kell elgondolni? – tépelődött.

Hogy őt, személyesen őt, hazakísérte egy kalauz.

Egy Navratil Ignác.

Egy férfi.

11.

Márton Irma harminckét éves, budapesti illetőségű, reformált vallású hajadon másnap abban a biztos tudatban ébredt, hogy most valami történni fog. Hogy pontosan mi, azt persze nem tudta, de majd kialakul. A maga részéről készen áll rá. Igaz, gyötörték bizonyos kétségek a tegnap estét illetően, hogy nem viselkedett-e túlságosan visszafogottan, ne mondjuk elutasítóan, nem kellett volna-e beinvitálni a férfit, egy teára, mondjuk, vagy legalább nem kellett volna-e egy kicsit oldalra fordítania az arcát,

várakozóan, ahogy a filmekben látta, az utolsó kockákon elcsattanó csók előtt. Mindegy, ezeken már nem lehet segíteni, majd legközelebb jobban figyel, gondolta. Mert, hogy lesz legközelebb, és az a legközelebb már közelebb is van, sőt, egészen közel, ahhoz nem fért kétség.

Márton Irma azzal igyekezett fegyelmezni magát, hogy még a szokásosnál is körültekintőbben végezte reggeli teendőit – melyek közé ezúttal még egy röpke ima is befért a mindenhatóhoz, hogy ha már volt oly kegyes, és küldött neki egy igazi férfit, hát tartsa is itt, amíg csak lehet –, de így is két perccel előbb ért a villamosmegállóhoz. Ha a sorsnak van egy kis stílusérzéke, a beérkező J jelű szerelvénynek a Navratil Ignác lett volna a kalauza, aki egy hatalmas csokor vörös rózsával várta volna őt a peronon, de, mint más forrásokból is tudjuk, nincs neki. Egy kövér, izzadó kalauz támaszkodott a falnak, és nemhogy felsegítette volna, hanem még a bérletét is elkérte, és hosszan vizsgálta rajta az elmosódott körpecsétet.

A klinikán aznap mindenkinek feltűnt, milyen jókedvű a rettenthetetlenségéről és szigoráról ismert főnővér, a feketekávé elfogyasztásakor mintha még dúdolt volna is, csak az volt különös, hogy óránként megkérdezte, nem keresték-e véletlenül telefonon (sose keresték, miért is keresték volna?), déltájban meg az után érdeklődött, nem jött-e levele (az se fordult elő eddig), végül délután még az Üllői úti portára is elszalasztott valakit, nem hagytak-e üzenetet a számára. S aztán, ahogy a munkaidő véget ért, egyik lába itt, a másik ott, már el is tűnt a körút irányába.

A Berlini téren hosszan álldogált, aztán végigsétált a pályaudvar bejárata előtt, aztán elálldogált a nagyóra alatt, aztán vett két szép almát a sarki zöldségesnél, s csak miután végképp kifogyott az ötletekből, ballagott haza – éppen azon az úton, amint tegnap, másodmagával, tette. Otthon aztán beült az olvasófoteljába, a telefont egészen közel húzva, és igyekezett a könyvére figyelni: de bizony szegény Vak Béla ezúttal csinálhatott bármit, a fejére is állhatott, ami vele történt, az nem jutott el a Márton Irma tudatáig.

Este tízkor végre belátta, hogy fölösleges tovább várnia, hozzákezdett tehát az esti rítusokhoz. Közben azzal nyugtatta magát, hogy valójában nem is illett volna ajtóstól rontani a házba, egy úriembernek tudnia kell viselkedni, akkor is, ha a szíve netán mást parancsolna, biztosan jelentkezik majd holnap, vagy holnapután, esetleg a hét végén: ő nyílván jártasabb az efféle formákban, végtére is már nem ifjú, nyilván kellő tapasztalattal vértezte fel az élet. Neki, Márton Irmának, nincs is más dolga most, mint hogy várjon.

Márton Irma tehát várt. Egy hétig, két hétig, háromig. Már régen nem dudorászott a szülészeten, nem sietett műszak végén sehova, és hazaérve se húzta magához közel a telefont.

A negyedik héten eszébe jutott, hátha valami szerencsétlenség érte a Navratil Ignácot. Mikor éppen a Visegrádi utcából ballagott haza magányosan, rablók támadták meg és leszúrták a szép egyenruhájáért meg a gyönyörű, sárgaréz lyukasztójáért. Vagy annyira belefeledkezett az esti események felidézésébe, hogy nem vette észre a sarkon beforduló automobilt és a kerekek alá került. Vagy nem tudta elviselni Márton Irma érthetetlenül tartózkodó viselkedését, és a Dunába ugrott. Az asszony kételyek és kétségek között hányódva elhatározta, hogy hétfőn végigtelefonálja az összes pesti kórházakat, és ha nem jár eredménnyel, még a proszektúrákat is.

Vasárnap, szokása szerint, kiment a Margitszigetre.

Már elhagyta a Víztornyot, s a főútról, mint mindig, egy mellékösvényre tért, hogy előbb odaérjen a törökmézeshez, amikor szemből megpillantotta a kalauzt. A Navratil Ignácot. Aki alig öt-hat méterre volt tőle. S aki elmélyülten beszélgetett egy harminc körüli asszonnyal, aki baljával belékarolt, s a jobbjával egy napernyőt forgatott a feje fölött. Öltözete már a háború előtt is avultnak számított volna, könnyű nyári ruhája alatt fűző és alsószoknyák formálták az alakot, és a kalapja akkora volt, hogy egy kappant fel lehetett volna szolgálni róla. Madárijesztő, gondolta Márton Irma megvetőleg.

Márton Irmának kiszaladt a vér az arcából és a lábai remegni kezdtek. Eltűnni, megsemmisülni, nem létezni, kámforrá válni, ezeket gondolta magában, de közben már a menekülés módozatain törte a fejét. Keresztülrohanni a fű borította réten, felmászni az első fára vagy elájulni: ezek jöhettek szóba. Meg talán még az, hogy elmegy mellettük, rezzenéstelen arccal, és levegőnek nézi őket.

Az utóbbi megoldásra szavazott végül.

De amikor éppen meggyorsította volna a lépteit, Navratil Ignác felé fordította a fejét, felismerte az éjszakai szülésznőt, széles mosoly ült az arcára, és a karján vezetett nőt egyenesen felé kormányozta.

– Micsoda örömteli véletlen, kisztihand. Oly sokszor gondoltam magára! Hadd mutassam be Önnek a húgomat!

Az ifjú hölgy pukedlizett, mintha egy múlt századi regényből lépett volna ki.

– Mayerné Navratil Amália. Éppen vendégségben vagyok a bátyámnál.

Milyen kedves, gondolta Márton Irma.

Szó szót követett, Amáliáról kiderült, hogy három kisgyermek édesanyja, s hogy a család szabadkai – a híres szabadkai Navratilokból! – s hogy Ignácon kívül ma is mindenki ott lakik. Nem könnyű világ az most ott, de a remény minden magyarban él, hogy lesz még egyszer másképp is, és talán nem is olyan sokára. Amál egyébként egy sváb vasutashoz ment feleségül, de a Mayer, az egy áldott jó ember, az nem bánja, hogy a gyereket igaz magyar szellemben neveli a felesége, március tizenötödikén ő is ott menetel a szecessziós városháza előtt, és skandálja, hogy ném, ném, szoha, mert tudja, mivel tartozik a szülőhazájának. Márton Irma – ő lepődött meg rajta legjobban – meg elmondta, hogy ő viszont kolozsvári, úgyhogy át tudja érezni Amál gondjait, mire a Navratil-lány közelebb lépett, és átölelte az asszonyt. Szeméből könnycseppek peregtek alá.

Aztán kerestek egy félreeső padot, amelyhez rönkfából ácsolt asztal is járt, oda letelepedtek, és folytatták a beszélgetést, mintha régi ismerősök volnának. Esett szó mindenről, a drágaságról meg a munkanélküliségről, a Népszövetség tehetetlenségéről és osztrák korporatív államról, és persze Krúdyról, akiről kiderült, hogy nemcsak Ignác és Irma kedvence, de Amál is szívesen olvassa – már amennyi ideje marad a gyerekek mellett. Az asszony, akiről kiderült, hogy Trianon óta most van először Pesten – Szegedre azért szoktak átjárni, csencselni kicsit –, érdekes képet festett a fővárosról. Szomorú, azt mondta róla, kedélytelen és feszült. Ignác azért próbálta menteni a mundér becsületét (pedig ezúttal civilben volt), hogy Amália a legrosszabbkor jött, a belpolitikai válság kellős közepén, most mindenkin látszik a bizonytalanság, de ha megoldódnak a dolgok, meglátja, fog még nevetni ez a város.

– Mi, pestiek, tudunk mulatni, ha kell – húzta ki magát.

Amália cekkernek is beillő retiküljéből néhány vajas-parízeres kenyér került elő, szalvétába csomagolva, egyet a Márton Irma kezébe erőltettek, hogy nézne az ki, ők esznek, a kisasszony meg nem, erre Márton Irma, amikor túl voltak a parízeren, hozott három sört a közeli kioszkból, két pikoló meg egy pohár, ahogy illik, elüldögéltek még amellett egy ideig, Márton Irmának, aki sohasem ivott alkoholt, megeredt a nyelve, beszélt a gyermekkoráról, az apjáról, a vegyészeti kísérleteikről, olyasmiket mondott el, amiket azelőtt soha senkinek, a Navratilok meg szájtátva hallgatták.

Amikor elköszöntek egymástól, Navratil Ignác azt mondta.

– Ha máskor is volna kedve beszélgetni a kisasszonynak, vasárnaponként, ha nem vagyok szolgálatban, ennél a padnál megtalál. Amál meg felírta egy szalvétavégre a címét, hogy meglegyen, ha úgy alakul.

– Na végre – mondta magának hazatérve a Márton Irma, és kihagyta a vasárnap esti fürdést.

12.

Márton Irma harminckét éves, budapesti illetőségű, reformált vallású hajadon a következő vasárnapon kihagyta a lapidáriumot, és már fél kettő körül kiért a szigetre. A budai oldalról közelítette meg a múlt heti padot, a bokrok takarásában, és amikor látta, hogy senki sem ül rajta, fel-alá kezdett sétálni a zenélő kút meg a Palatinus strandfürdő kerítése között. Az ötödik kanyarnál megpillantotta végre a férfit. Navratil Igrác sötétkék öltönyéhez sokszínű, vastag selyem nyakkendőt öltött, s a fejfedője is leginkább egy múlt századi kürtőkalapra emlékeztetett. Távolról úgy festett, mintha egy mutatványához készülődő zenebohóc lenne.

Márton Irma megállt a bokrok mögött, és csak nézte, mi történik. Navratil Ignác hatalmas zsebkendőt húzott elő a szivarzsebéből, s aztán gondosan végigtörölgette a pad ülését, majd a támláját. Aztán a zakó oldalzsebéből előkerült a Pesti Napló huszonnégy oldalas, vasárnapi száma, Navratil Ignác leült, lábát keresztbe tette, egy pillantást vetett a karórájára, aztán széthajtotta az újságot, és olvasni kezdett. Elmélyülten, ne mondjuk odaadóan olvasott, néha egészen közel hajolt a szöveghez, máskor hátrahőkölt, érzelmei pontosan leolvashatóak az arcáról. Volt, hogy a szája is mozogni kezdett, mintha memoriterként felmondaná magának, amit éppen olvasott.

Márton Irma tíz perc után odasétált. Egészen közel kellett mennie, hogy a kalauz észrevegye.

– Hogy örülök! – felállt, meghajolt és helyet mutatott maga mellett. Márton Irma illedelmes távolságban elhelyezkedett a padon.

– Hát most mit szól, kisasszony, kisztihand, ehhez a Népszövetséghez?

– A genfi leszerelési konferenciára gondol, Navratil úr?

– Miféle konferencia lehet az, amelyen a németek nem vesznek részt? Mit lehet úgy elérni? Mintha az ember a világbékét a fél világ nélkül akarná megoldani.

Így kezdtek beszélgetni. Kiderült hamar, hogy a kalauz rajta tartja kezét a világesemények ütőerén, jóval tájékozottabb, mint a bába, nála a sanghaji konklávé helyzete éppúgy jól ismert, mint az argentin belpolitikai válság, ő globális kérdésekben gondolkodik, de azért a Márton Irmán is meglátszott, hogy napilap-előfizető, így aztán a megfelelő időben egy-egy jól irányzott kérdéssel előre tudta mozdítani a beszélgetés kerekét. Navratil Ignácnak minden vonatkozásban előre gyártott receptjei voltak a felmerülő problémákra, és ez tetszett a Márton Irmának. Az, hogy a kalauz lelkes híve az egyszemélyi vezetésnek, már kevésbé.

– Kell egy ember, aki megmondja, merre haladjunk. A villamosvasutat is egy ember vezeti, pedig az előre gyártott sínen halad. A társadalomnak is szüksége van egy masinisztára.

Márton Irma attól tartott, hogy ingoványos talajra kerülnek már az elején, ügyesen átkormányozta egy váltón a kalauzt.

– Meséljen valamit a családjáról, Navratil úr!

Nem kellett kétszer mondania. Ránézett vizenyős szemeivel a Márton Irmára, és minden szót külön hangsúlyozva, azt mondta.

– Az én nagyapám, a Navratil Dezső, az kérem egy fogalom volt Szabadkán. Kérdezzen meg ma is bárkit, tudja-e, ki volt a Navratil Dezső, és százból, állítom önnek, kilencvenkilenc tudni fogja. Maga a nagy Kosztolányi Dezső – jelzem, őróla is tudnék cifrákat mesélni, meg a tisztelt családjáról –, maga a nagyhírű költő jelentette ki nem is olyan régen egy társaságban, hogy a Navratil Dezsőnél kiválóbb elmét nem ismert ő sem. Jelzem, minálunk az az anekdota járta, hogy a Kosztolányi igazgató úr éppen az én nagyapám iránti tisztelete jeléül adta a Dezső nevet a fiának.

Navratil Ignác hátradőlt a padon, mint az öreg indián, aki úgy érzi, ezzel elmondott minden fontosat, most már csak az van hátra, hogy uff, én beszéltem.

Márton Irmának nem volt egyszerű megtudnia aztán, hogy Navratil Dezső konfliskocsis volt Szabadkán, őtőle örökölte az apja a hivatalt meg a lovakat, utóbbiakat azonban be kellett szolgáltatni a háborúban, így aztán a családi vállalkozás nem volt folytatható. Minthogy hősünk az anyatejjel szívta magába a közösségi közlekedés iránti rokonszenvet, így lett aztán, Pestre kerülvén, villamoskalauz belőle. Ami azt illeti, ez éppen a neki való foglalkozás, kalandos és változatos, és eleget tesz annak a nem szűnő igényének is, hogy folyton rendet tegyen maga körül a világban.

– Család? – kérdezte Márton Irma ekkor, mintegy mellékesen.

– Ott maradt mindenki Szabadkán. Szegény atyám már nem él, a szíve vitte el, nem tudta elviselni ezt a szerb világot, de anyám, túl a hetvenen, lekopogom, még igen. Ott lakik a húgomékkal, akivel a múlt héten méltóztatott találkozni. Három gyerek, a sógorom a vasútnál. Neki, mint állami alkalmazottnak, fel kellett esküdnie az új hatalomra, mit tehetett mást, felesküdött. Azóta, mondjuk, iszik: a húgom folyton attól retteg, hogy egymásnak enged, mámorosan, két szembefutó vonatot, merthogy váltókezelő a foglalkozása in concreto.

– És maga?

– Én itt Pesten, már több, mint tíz éve. Eleinte Zuglóban, a Bosnyák tér mögött, negyedik éve Óbudán. Albérlet, de külön bejáratú. Kis kert is jár hozzá, veteményes.

Erről Navratil Ignácnak eszébe jutott, hogy hiszen ma is hozott ő kenyereket, kettejüknek elegendőt, s friss metélőhagymát hozzá, ami az ő kertjéből való. Feltétlenül meg kell kóstolnia a kisasszonynak. Márton Irma szabódott kissé, de aztán ráállt a dologra. Elment, mint a múlt héten, sörért a kioszkba, de a kalauznak most már korsóval rendelt a maga pikolója mellé. Navratil Ignácnak nem volt kifogása.

Sétáltak aztán még egy félórácskát, beszéltek erről-arról, Márton Irma csak a legnagyobb nehézségek árán tudta visszakormányozni a beszéd fonalát az őt igazán érdeklő témára.

– De hogy maga, Navratil úr, alapított-e már családot?

– Legényember vagyok, kisasszony! – Navratil Ignác ezt úgy mondta, ki is húzva magát hozzá, mintha a nyerőszámokat mondaná be az államsorsjátékon.

– Nem is gondolt még családalapításra? – Márton Irma elvörösödött, szerencsére a sziget platánjai jótékony árnyékba borították.

– Az ember, kisasszony, sok mindent gondol, de aztán szembe kell néznie a realitásokkal. Messze vagyok még én attól, egzisztenciailag, hogy el tudnék tartani egy családot. És meglehet, sosem jutok el odáig.

Márton Irma persze nagyon szerette volna itt azt mondani, hogy keressen olyan nőt magának, aki egyedül is megáll a lábán, akit nem kell eltartani, aki társa, és nem alárendeltje a férfinak, de aztán ránézett a Navratil Ignác önelégültségtől világló képére, és lenyelte a következő mondatot. Nem nős, annyi kiderült, legyen ez mára elég, gondolta Márton Irma és átadta magát az abesszín helyzet megvitatásának.

Navratil Ignác aznap is hazakísérte, anélkül, hogy hozzáért volna. Aztán bemondta, hogy részéről jövő vasárnap is ott lesz a szigeten, és nagyon örülne. Aztán meghajolt és távozott.

– Na? – kérdezte magától aznap este Márton Irma, aztán úgy döntött, hogy ma már nem hagyja ki a fürdővizet.